

Duchovia v lavíne

alebo: návod, ako čítať návod.

ČO SA NÁM PRIHODILO:

Pri cvičnom vyhľadávaní „zasypaného“ analógového lavínového vyhľadávača Berdin nám digitálny trojanténový lavínový vyhľadávač Pieps DSP ukazoval namiesto jedného zasypaného viac zasypaných. Najprv dvoch a potom viac ako troch. Keď sme Berdin vypli, z displeja na Pieps DSP zmizli všetci „zasypaní“. Vyhľadávanie Berdinu sme zopakovali aj s druhým vyhľadávačom Pieps DSP, situácia sa zopakovala. Požičaný Berdin som vrátil majiteľovi, baterky zo všetkých pípsov som vybral (čo už na konci mája s pípsom na Slovensku), ale červík pochybnosti vo mne vrtal ďalej. O tom, že staršie „rozladené“ prístroje neboli vyhľadané novými pípsami pri záchranných akciách, sme už počuli/čítali dávnejšie. Radšej som napísal maily múdrejším.

ANKETA

Obrátil som sa skusmo na zopár mne známych skúsených „lavinárov“ s otázkami:

1. Stretli ste sa s týmto javom u Berdinu alebo u iných typov analógových lavínových vyhľadávačov?
2. Vyskytuje sa to aj pri vyhľadávaní Berdinu inými typmi (trojanténových) lavínových vyhľadávačov?

Parafrázujem odpovede (v abecednom poradí):

Peter Kostelanský, horolezecký inštruktor JAMES, **Peter Talaj**, frekventant lavínového kurzu:

Vyskytlo sa to na kurze horoškoly Encián v marci 2010. S inými trojanténovými vyhľadávačmi sa problém nevyskytol.

Miroslav Leitner (Slovenská skialpinistická asociácia):

V praxi sa s tým nestretol, ale pri skúške sa to vyskytlo sa aj na jeho Pieps DSP + Berdin. Dosť to „skákalo“ a ukazovalo to 2 resp. aj 3 osoby, avšak časom zase z toho bola jedna osoba. Isteže, chaos to spôsobíť môže. Ešteže Berdin má už málokto. Najistejšie je nájsť a vypnúť.

Milan Lizuch (Stredisko lavínovej prevencie HZS):

S takou situáciou sa ešte nestretol. Napadli ho dve možnosti:

1. Berdin ma slabé baterky. V inej situácii sa stalo, že prístroj so slabými batériami dokázal zblbnúť Pieps DSP a elektronickú sondu.
Tiež pri lavínovej nehode na Borišove mal jeden zasypaný prístroj s vybitými batériami, ktorý spôsobil to, že na veľkú vzdialenosť bol zaznamenaný viacerými prístrojmi, ale po priblížení sa "z obrazoviek" stratil.
(<http://www.laviny.sk/index.php?menu=clanky&id=189>)
2. Pomocou Pieps DSP zmerať odchýlku frekvencie prístroja Berdin. Môže byť veľká a potom môže spôsobovať nejaké problémy. Pieps ti ukáže odchýlku. Ak je okolo 50 až 60 Hz, malo by byť všetko v poriadku. Ak je to viac ako 80 Hz, tak to už nie je dobré a prístroj nemusí byť nájdený iným prístrojom.

NEMAL BY SOM SI RIADNE PREČÍTAŤ NÁVOD?

Napadlo mi hneď zopár otázok. Odkiaľ Milan má to meranie? Je to v návode? Čo píše brožúrka? Vyhrabal som zo skrine škatuľku od Pieps DSP a originálny návod datovaný 08/08. Na str. 17 je:

„**DÔLEŽITÉ!** Za určitých veľmi nepriaznivých podmienok (hlavne v prípade viacerých zasypaných starších analógových prístrojov) môžu nastať chyby, ktoré narušujú schopnosť PIEPS DSP digitálne rozlišovať signály v dosahu. V takýchto prípadoch zakrátko zistíte, že prístroj indikuje viac signálov než je v skutočnosti zasypaných prístrojov.“

Fajn, je to teda tam. Ibaže po dvoch rokoch som si na to dajako nespomenul. No ako to zmerať podľa tej Milanovej rady?

V mojej škatuľke s Pieps DSP boli okrem československého návodu aj „kartičky“ s nadpisom **Pieps DSP Firmware Release 6.2.** (A, N, Juli 2008):

„stlačením tlačidla **VÝBER** (to spodné) v režime vyhľadávania sa zmeria frekvencia najsilnejšieho signálu. Odchýlka od štandardných 457 kHz sa ukazuje v Hz (plus vpravo, mínus vľavo)“.

Hurá, to by sme mali, v tom mojom pípse je ale naozaj v6.2. alebo dačo iné? Nikde k tomu nič nebolo, ale na <http://www.pieps.com/en/avalanche-transceivers/pieps-dsp> je Product Manual 2010, s.71 je :

„**TIP** – Pokiaľ pri zapínaní prístroja (do pozície SEND) podržíte stlačené tlačidlo SCAN, zobrazí sa na displeji informácia o aktuálnom firmware vášho prístroja ...“. Takže hurráááááááááá: mám tam v6.2., pred túrou teda môžem skontrolovať, či niekto so starým prístrojom nemá rozladenú frekvenciu.

Späť na „kartičku“: **Old Beacon Mode, Altgeräte Modus:**

Väčšina analógových vysielateľov vysielala kontinuálne „šum“, čo môže znížiť presnosť počtu zasypaných. Ikonky zasypaných postavičiek môžu blikať.

Skrátka BOT XAOC! Keď načapeme dakoho v našej skupine so starou slaninou (beacon/bacon xixixi) máme ho radšej rovno nechať dole v krčme? Čo na to výrobca? Dakto predtým mnou tiež nečítal „kartičku“ (na nej je Verbesserte/Improved SCAN FUNCTION) a opýtal sa už predtým mnou: <http://www.pieps.com/faq#answer2>, teda od v2.8 (leto 2005): v režime prehľadávania (= SCAN) DSP hľadá defektný prístroj v rozsahu od -500 Hz po +500 Hz. Pri jeho rozpoznaní ho indikuje „500“ a do ďalšieho stlačenia „SCAN“ pracuje v tomto rozšírenom pásme. Ak ho neindikuje, dotčný má zostať v osviežovni.

ČO NA TO INFERNET:

Na skúšku som si hodil "Berdin" do internetového vyhľadávača, našiel som pár ponúk na predaj od cca 50 € za použitý až po cca 99 € nový. Naši ľudia ho asi aj kvôli cene ešte sporadicky nosia na hory. Berdin používala horská služba cca od r.1991, Pieps DSP sa vyrába od r.2003. Niektoré linky:

http://mesto.sk/prispevky_velke/liptovsky_hradok/lavinovyhladacosob796456980.phtml

<http://www.alpy4000.cz/laviny-info-expert-prehled-dostupnych-lavinovych-pristroju.php?pristroj=berdin#pristroj>

<http://www.pieps.com/cs/avalanche-transceivers/pieps-dsp>

ZÁVER:

Pri viacerých cvičných vyhľadávaniach trojanténový lavínový vyhľadávač Pieps DSP namiesto jedného lavínového vyhľadávača ukazoval viacerých zasypaných. Do lavínóznych terénov v zimných horách sa vydávajú aj ľudia, ktorí používajú aj prístroje zakúpené „od ruky“ alebo požičané staršie prístroje. Konkrétne Berdin sa už používa zriedka, napriek tomu ešte je stále možnosť, že sa vyskytne aj v praxi pri „ostrej“ lavínovej záchrane na horách. V praxi pri záchrane sa takáto situácia na Slovensku zatiaľ nevyskytla.

Podobne aj pri iných starších analógových vyhľadávačoch/vysielačoch môže dôjsť k takémuto „rozladeniu“. Pri následnej záchrane hrozí prinajmenšom časová strata, ktorá môže mať pre zasypaného fatálne následky. Ak sa do terénu vydá skupina, v ktorej sa takýto starší lavínový prístroj vyskytuje, mali by si účastníci túry dopredu skontrolovať možnosť jeho vyhľadania a vyskúšať si postup pri jeho vyhľadávaní.

Peter Kalenský, inštruktor VhT

POĎAKOVANIE:

Ďakujem za poskytnutie informácií Petrovi Kostelanskému, Miroslavovi Leitnerovi, Milanovi Lizuchovi a Petrovi Talajovi.